

HEINO LÕIVEKE – in memoriam

11.02.1942–†30.05.2018

Maikuu eelviimasel päeval jõudis meieni kurb sõnum – igavikuteedele lahkus fütopatoloogia eriala teadlane, Eesti üks kompetentsemaid taimehaiguste tundjaid, põllumajanduskandidaat Heino Lõiveke. Ta sündis 11. veebruaril 1942 Petseri linnas, õppis Meremäe 7-klassilises koolis, Röpina Aiandustehnikumis (lõpetas 1960 *cum laude*) ja Eesti Põllumajanduse Akadeemias (1965, *cum laude*) ning suunati, kui juba õpiajal andekust ülesnäidanud lõpetaja, tööle Sakku Eesti Maaviljeluse Instituuti. Sakus kulgeski kogu tema elu ja tegevus. Õppis aastatel 1968–1970 statsionaarses aspirantuuris, 1972. a kaitses edukalt kandidaadiväitekirja teemal "Kurgi fusarioosi levik, tekitajad ja tõrjevõimalused katmikalal". Instituudis läbis ta kõik teadustöötajale võimalikud teenistusredeli astmed: oli nooremteadur ja teadur aastatel 1965–1976, vanemteadur 1976–1988 (vanemteaduri kutse omistati 1982), juhtiv teadur 1988–1994, osakonnajuhataja 1994–1998 ja instituudi direktor 2000–2002. Hiljem, kuni pensionile jäämiseni (2016) töötas jälle samas vanemteadurina. Kahel vahepealsel aastal (1998–2000) juhtis põllumajandusministeeriumi taimekasvatuse bürood.

Teadusliku uurimistöo suuna järgi võib eristada tema tegevuses kaht etappi: aastatel 1965–1976 tegeles Heino Lõiveke köögiviljade haiguste bioloogia ja tõrje võimaluste selgitamise suunal, hiljem oli pearõhk teraviljahaigustel. Uurimisobjektideks olid siis fusarioosid ja hallitusseened – nende toksilisus, toksiinide tuvastamine ning toksiinide tekke vältimine kasvatamisel ja säilitamisel. Koostöös kolleeg Paul Lättemäega pühendus ka silode mikrobioloogilise kvaliteedi küsimustele.

Heino Lõiveke oli võimekas ja viljakas kirjutaja. Tema sulest on trükki jõudnud mahukad raamatud

"Köögiviljakultuuride haigused" (Tln., 1986), "Taimekaitse käsiraamat" (Tln., 1995) ning taimekaitse peatükid raamatutes "Teraviljakasvatuse käsiraamat" (Saku, 1999), "Kartulikasvatuse" (Tartu, 2002) ja "Õlikultuuride kasvataja käsiraamat" (Saku, 2004). Avaldas trüki üle 500 teadusliku ja populaarteadusliku artikli nii kodu- kui välismaistes väljaannetes. Heino Lõiveke oli populaarne esineja Eesti Raadio ja Eesti Televisiooni saadetes "Põllumehe tund", "Kasulikku nõuannet", "Viljaveski", "Vaata aeda" ning "Aiasaade". On juhendanud Eesti Maaülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilaste bakalaureuse ja magistritöid, olnud doktorandi juhendaja.

Märkimisväärne oli Heino Lõivekese panus ka ühiskondlikes ametites. Ta on olnud Eesti Taimekaitse Seltsi juhatuse esimees ja kauaaegne juhatuse liige, Eesti Agronoomide Seltsi ning Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liige, kuulunud Eesti Maaviljeluse Instituudi, Jõgeva Sordiaretuse Instituudi ja Polli Aiandus-uuringute Keskuse teadusnõukogusse, oli Tallinna Teadlaste maja nõukogu liige ning Saku valla volikogu liige. Ühiskondlikke ameteid oli teisigi. Lõi kõikjal aktiivselt kaasa, tõstas probleeme, võttis sõna.

Tema hobideks olid ehitamine (jõudis valmis ehitada kaks maja: ühe Meremäele, teise Sakku), ja laulmine (õpiajal laulis Tartus Vanemuise õppekooris, Sakus laulis meesansambelis ja segakooris Tuljak). Elu lõpuni oli südamelähedane ka hobiaiandus ja seda kõige laiemas mõttes.

Tähelepanuväärse panuse eest põllumajandusteaduse edendamise eest autasustati teda põllumajandusministeeriumi medaliga "Külvaja" (2002) ja hõbedase teene-temärgiga (2014), lisaks paljude tänu- ja aukirjadega.

Heino Lõivekese lahkumisega oleme kaotanud väga mitmekülgselt teadmistega fütopatoloogi, ereda isikupäraga hea, alati abivalmis kolleegi, seltsikaaslase.

Ants Bender